

Codul de procedură civilă

**Ediția a 25-a,
rev.**

**Ediție îngrijită de
prof. univ. dr.
Dan Lupașcu**

**Universul Juridic
București
-2026-**

Cuprins¹⁾

CODUL DE PROCEDURĂ CIVILĂ	5
<i>Index</i>	332
Legea nr. 140/2022 privind unele măsuri de ocrotire pentru persoanele cu dizabilități intelectuale și psihosociale și modificarea și completarea unor acte normative (<i>extras</i>)	349
Legea nr. 172/2022 pentru ratificarea Protocolului nr. 16 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, adoptat la Strasbourg la 2 octombrie 2013 și semnat de România la Strasbourg la 14 octombrie 2014	352
Legea nr. 173/2022 pentru adoptarea unor măsuri necesare punerii în aplicare a Protocolului nr. 16 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, adoptat la Strasbourg la 2 octombrie 2013 și semnat de România la Strasbourg la 14 octombrie 2014 (<i>extras</i>)	354

¹⁾ Prezenta lucrare a fost actualizată la data de **13 ianuarie 2026**.

CARTEA I

Dispoziții generale

Titlul I

Acțiunea civilă

Art. 29. Noțiune. Acțiunea civilă este ansamblul mijloacelor procesuale prevăzute de lege pentru protecția dreptului subiectiv pretins de către una dintre părți sau a unei alte situații juridice, precum și pentru asigurarea apărării părților în proces.

Art. 30. Cereri în justiție. (1) Oricine are o pretenție împotriva unei alte persoane ori urmărește soluționarea în justiție a unei situații juridice are dreptul să facă o cerere înaintea instanței competente.

(2) Cererile în justiție sunt principale, accesorii, adiționale și incidentale.

(3) Cererea principală este cererea introductivă de instanță. Ea poate cuprinde atât capete de cerere principale, cât și capete de cerere accesorii.

(4) Cererile accesorii sunt acele cereri a căror soluționare depinde de soluția dată unui capăt de cerere principal.

(5) Constituie cerere adițională acea cerere prin care o parte modifică pretențiile sale anterioare.

(6) Cererile incidentale sunt cele formulate în cadrul unui proces aflat în curs de desfășurare.

Art. 31. Apărări. Apărărilor formulate în justiție pot fi de fond sau procedurale.

Art. 32. Condiții de exercitare a acțiunii civile. (1) Orice cerere poate fi formulată și susținută numai dacă autorul acesteia:

- a) are capacitate procesuală, în condițiile legii;
- b) are calitate procesuală;
- c) formulează o pretenție;
- d) justifică un interes.

(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică, în mod corespunzător, și în cazul apărărilor.

● **RIL. Dec. ICCJ (RIL) nr. 2/2016** (M. Of. nr. 263 din 7 aprilie 2016): „În interpr. și aplic. art. 279 alin. (2) CM, pt. acțiunile priv. reconstituirea vechimii în muncă, anterioare intrării în vigoare a NCPC/același text de lege ref. art. 32 alin. (1) lit. b) și art. 36 NCPC, pt. acțiunile în reconstituirea vechimii în muncă, introduse de la momentul intrării în vigoare a NCPC și în continuare; art. 111 CPC 1865 pt. acțiunile priv. constatarea încadrării activității desfășurate în grp. I și II de muncă introduse sub imperiul acestei reglem./art. 35 ref. art. 32 alin. (1) lit. b) și art. 36 NCPC, pt. același tip de acțiuni, formulate după intrarea în vigoare a codului actual, în toate ipotezele, atunci când angajatorul nu mai există d.p.d.v. juridic (lichidat, radiat), justifică legitimare procesuală pasivă casele teritoriale de pensii, în situația în care nu există documente primare. (...) În interpr. și aplic. art. 41 alin. (1) CPC 1865/art. 32 alin. (1) lit. a) și art. 56 alin. (1) NCPC, respectiv a art. 136 L. nr. 85/2006 priv. procedura insolvenței (...)/art. 180 L. nr. 85/2014 priv. procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, angajatorul desființat în urma procedurilor de insolvență, finalizate cu radierea din registrele specifice, nu poate sta în judecată, neavând capacitate procesuală de folosință, iar fostul lichidator, chemat în judecată în nume propriu, nu are calitate procesuală pasivă”.

Art. 33. Interesul de acțiune. Interesul trebuie să fie determinat, legitim, personal, născut și actual. Cu toate acestea, chiar dacă interesul nu este născut și actual, se poate

formula o cerere cu scopul de a preveni încălcarea unui drept subiectiv amenințat sau pentru a preîntâmpina producerea unei pagube iminente și care nu s-ar putea repara.

Art. 34. Realizarea drepturilor afectate de un termen. (1) Cererea pentru predarea unui bun la împlinirea termenului contractual poate fi făcută chiar înainte de împlinirea acestui termen.

(2) Se poate, de asemenea, cere, înainte de termen, executarea la termen a obligației de întreținere sau a altei prestații periodice.

(3) Pot fi încuviințate, înainte de împlinirea termenului, și alte cereri pentru executarea la termen a unor obligații, ori de câte ori se va constata că acestea pot preîntâmpina o pagubă însemnată pe care reclamantul ar încerca-o dacă ar aștepta împlinirea termenului.

Art. 35. Constatarea existenței sau inexistenței unui drept. Cel care are interes poate să ceară constatarea existenței sau inexistenței unui drept. Cererea nu poate fi primită dacă partea poate cere realizarea dreptului pe orice altă cale prevăzută de lege.

• RIL. V. *Dec. ICCJ (RIL) nr. 2/2016* (supra, art. 32).

• HP. *Dec. ICCJ (DCD) nr. 13/2016* (M. Of. nr. 862 din 28 octombrie 2016): „În interpr. și aplic. art. 35 NCPC, art. 111 CPC 1865, art. 2.502 NCC, respectiv art. 268 alin. (2) CM (...), acțiunile în constatarea dreptului la încadrarea în grupe de muncă cf. disp. O[MMOS, MS și CNPM] nr. 50/1990 [abrog.] intră în categoria acțiunilor în constatare de drept comun și sunt imprescriptibile”.

Dec. ICCJ (DCD) nr. 37/2016 (M. Of. nr. 114 din 10 februarie 2017): „În interpr. și aplic. art. 16 alin. (1) și art. 57 alin. (5) și (6) CM, combinat cu art. 211 lit. b) L. nr. 62/2011 [abrog.; v. L. nr. 367/2022 priv. dialogul social (M. Of. nr. 1238 din 22 decembrie 2022; cu modif. ult.)], art. 35 NCPC și art. 6 CEDO, în ipoteza neîndeplinirii de către părți a obligației de încheiere a contractului individual de muncă în formă scrisă, persoana fizică care a prestat muncă pentru și sub autoritatea celeilalte părți are deschisă calea acțiunii în constatarea raportului de muncă și a efectelor acestuia și în situația în care respectivul raport de muncă a încetat anterior sesizării instanței”.

Art. 36. Calitatea procesuală. Calitatea procesuală rezultă din identitatea dintre părți și subiectele raportului juridic litigios, astfel cum acesta este dedus judecății. Existența sau inexistența drepturilor și a obligațiilor afirmate constituie o chestiune de fond.

• RIL. V. *Dec. ICCJ (RIL) nr. 2/2016* (supra, art. 32).

Art. 37. Legitimarea procesuală a altor persoane. În cazurile și condițiile prevăzute exclusiv prin lege, se pot introduce cereri sau se pot formula apărări și de persoane, organizații, instituții sau autorități, care, fără a justifica un interes personal, acționează pentru apărarea drepturilor ori intereselor legitime ale unor persoane aflate în situații speciale sau, după caz, în scopul ocrotirii unui interes de grup ori general.

Art. 38. Transmiterea calității procesuale. Calitatea de parte se poate transmite legal sau convențional, ca urmare a transmisiunii, în condițiile legii, a drepturilor ori situațiilor juridice deduse judecății.

Art. 39. Situația procesuală a înstrăinătorului și a succesorilor săi. (1) Dacă în cursul procesului dreptul litigios este transmis prin acte între vii cu titlu particular, judecata va continua între părțile inițiale. Dacă însă transferul este făcut, în condițiile legii, prin acte cu titlu particular pentru cauză de moarte, judecata va continua cu succesorul universal ori cu titlu universal al autorului, după caz.

(2) În toate cazurile, succesorul cu titlu particular este obligat să intervină în cauză, dacă are cunoștință de existența procesului, sau poate să fie introdus în cauză, la cerere ori din oficiu. În acest caz, instanța va decide, după împrejurări și ținând seama de poziția celorlalte părți, dacă înstrăinătorul sau succesorul universal ori cu titlu universal al acestuia va rămâne sau, după caz, va fi scos din proces. Dacă înstrăinătorul sau, după caz, succesorul universal ori cu titlu universal al acestuia este scos din proces, judecata va continua numai cu succesorul cu titlu particular care va lua procedura în starea în care se află la momentul la care acesta a intervenit sau a fost introdus în cauză.

(3) Hotărârea pronunțată contra înstrăinătorului sau succesorului universal ori cu titlu universal al acestuia, după caz, va produce de drept efecte și contra succesorului cu titlu particular și va fi întotdeauna opozabilă acestuia din urmă, cu excepția cazurilor în care a dobândit dreptul cu bună-credință și nu mai poate fi evins, potrivit legii, de către adevăratul titular.

Art. 40. Sancțiunea încălcării condițiilor de exercitare a acțiunii civile. (1) Cererile făcute de o persoană care nu are capacitate procesuală sunt nule sau, după caz, anulabile. De asemenea, în cazul lipsei calității procesuale sau a interesului, instanța va respinge cererea ori apărarea formulată ca fiind făcută de o persoană sau împotriva unei persoane fără calitate ori ca lipsită de interes, după caz.

(2) Încălcarea dispozițiilor prezentului titlu poate, de asemenea, atrage aplicarea și a altor sancțiuni prevăzute de lege, iar cel care a suferit un prejudiciu are dreptul de a fi despăgubit, potrivit dreptului comun.

Titlul II Participanții la procesul civil

Capitolul I

Judecătorul. Incompatibilitatea

Art. 41. Cazuri de incompatibilitate absolută. (1)¹⁾ Judecătorul care a pronunțat o încheiere interlocutorie sau o hotărâre prin care s-a soluționat cauza nu poate judeca aceeași pricină în apel, recurs, contestație în anulare sau revizuire și nici după trimiterea spre rejudecare, cu excepția cazului în care este chemat să se pronunțe asupra altor chestiuni decât cele dezlegate de instanța de apel sau, după caz, de recurs.

(2) De asemenea, nu poate lua parte la judecată cel care a fost martor, expert, arbitru, procuror, avocat, asistent judiciar, magistrat-asistent sau mediator în aceeași cauză.

● **RIL. Dec. ICCJ (RIL) nr. 24/2020 (M. Of. nr. 144 din 11 februarie 2021):** „În cazul în care judecătorul este investit să judece o cale extraordinară de atac de retractare împotriva unei decizii date tot într-o cale extraordinară de atac de retractare exercitată succesiv împotriva hotărârii sale din apel sau recurs, nu sunt aplicabile prev. art. 41 alin. (1) tz. I NCPC, dacă din circumstanțele particulare ale litigiului reiese în mod evident că acesta nu este pus în situația de a-și evalua, direct sau indirect, propria hotărâre. În temeiul art. 41 alin. (1) NCPC, judecătorul care a pronunțat decizia din apel este incompatibil absolut să soluționeze cererea de revizuire sau contestația în anulare exercitată împotriva deciziei date în recursul declarat împotriva deciziei sale din apel”.

¹⁾ Alin. (1) al art. 41 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 1 pct. 2 L. nr. 310/2018.